

Συν-σχεδιάζοντας νησιωτικούς τουριστικούς προορισμούς - το έργο ISL, Erasmus+

Διονυσία Κούτση, Μηχ. Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΥΔ ΕΜΠ, commonspace, koutsi.dionisia@gmail.com
 Ελένη Μουγιιάκου, Γεωπόνος, MSc Γεωπληροφορικής, Υπ. Διδ. ΓΠΑ, commonspace, mougiakouel@gmail.com
 Σοφία Τσάδαρη, Δρ. Αρχ. Μηχ. - Πολεοδόμος ΕΜΠ, μέλος του ΔΣ του ΣΕΠΟΧ, commonspace, sofatsadari@gmail.com

Εισαγωγή

Η τουριστική δραστηριότητα, ιδίως νησιωτικές περιοχές αποτελεί ένα πεδίο όπου οι συμμετοχικές προσεγγίσεις δεν έχουν μέχρι σήμερα καταστεί επιτακτικές στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού, παρόλο που η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων φορέων αποτελεί κρίσιμο ζητούμενο τόσο από πλευρά προσφοράς όσο και ζήτησης. Το έργο ISL, Erasmus+, εντάσσεται στην εν λόγω θεματική, διερευνώντας τη σημασία διαμόρφωσης κοινοτήτων πρακτικής σε νησιωτικές περιοχές (Island Communities of Practice-ICoP), που δρουν για την προώθηση βιώσιμων τουριστικών μοντέλων σε 3 νησιωτικές περιοχές της Μεσογείου.

Υπόβαθρο

Το ταξίδι έχει γίνει πλέον ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των ανθρώπων ως μια διαδικασία ανακάλυψης, εξερεύνησης, εσωτερικής αναζήτησης, γνώσης και ξεκούρασης. Τα τελευταία χρόνια, με έμφαση στην εποχή μετά την πανδημία παρατηρείται μια αλλαγή στις επιθυμίες των επισκεπτών, καλώντας τους προορισμούς να εστιάσουν στην αυθεντικότητα και την διατήρηση της πολιτιστικής και τοπικής τους ταυτότητας. Η πρόκληση αυτή είναι εμφανής μέσα από στρατηγικές που αφορούν τον τουρισμό σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο εστιάζοντας σε ζητήματα ανθεκτικότητας, βιωσιμότητας και επιτακτικής ανάγκης για μετασχηματισμό. Στην ανταγωνιστική, όμως, τουριστική βιομηχανία αυτό ακόμη και σήμερα παραμένει μια σημαντική πρόκληση που φέρνει τους ενδιαφερόμενους φορείς στο προσκήνιο καλώντας τους να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην επιλογή του τουριστικού μοντέλου, που ταιριάζει περισσότερο με τα τοπικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες τόσο των τοπικών επιχειρήσεων, φορέων και πολιτών που δρουν στην περιοχή όσο και των επισκεπτών.

Μεθοδολογία

Μέσω του έργου ISL εισάγεται η έννοια των Νησιωτικών Κοινοτήτων Πρακτικής (Island Communities of Practice / ICoP) ως μια πρακτική που μπορεί να αποφέρει σημαντικά οφέλη στον τρόπο διαμόρφωσης του τουριστικού οράματος των νησιωτικών περιοχών. Ως ICoP ορίζονται οι ομάδες ενδιαφερόμενων φορέων και πολιτών, οι οποίες έχουν ένα κοινό ενδιαφέρον ή πάθος, μαθαίνουν να συνεργάζονται με σκοπό να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους και τη γνώση τους πάνω σε αυτό μέσα από συχνές αλληλεπιδράσεις. Για την διαμόρφωση των ICoP υλοποιούνται συμμετοχικά εργαστήρια με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των ενδιαφερόμενων φορέων και την εισαγωγή στους στην έννοια των ICoP σκιαγραφώντας ταυτόχρονα τις πολιτιστικές αξίες σε τοπικό επίπεδο και συν-διαμορφώνοντας το τουριστικό μέλλον των νησιών τους.

Περιοχές Μελέτης

Το έργο ISL, χωρικά εφαρμόζεται σε 3 νησιωτικές περιοχές μελέτης σε 3 χώρες της Μεσογείου (Λέρος στην Ελλάδα, Λευκωσία στην Κύπρο και Σαρδηνία στην Ιταλία). Σε κάθε χώρα πραγματοποιήθηκαν διήμερα εργαστήρια στοχεύοντας στην διερεύνηση των αξιών των τοπικών φορέων σκιαγραφώντας το πολιτιστικό τους προφίλ και τροφοδοτώντας το όραμα για την περιοχή τους. Οι τρεις περιοχές ανέδειξαν 3 διαφορετικά οράματα που βρίσκονται σε αρμονία με τη δομή της κοινωνίας και δύναται να ικανοποιήσουν τις ανάγκες όχι μόνο των επισκεπτών αλλά κυρίως των φορέων και κατοίκων που δρουν και δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Σχεδιασμός επί χάρτου

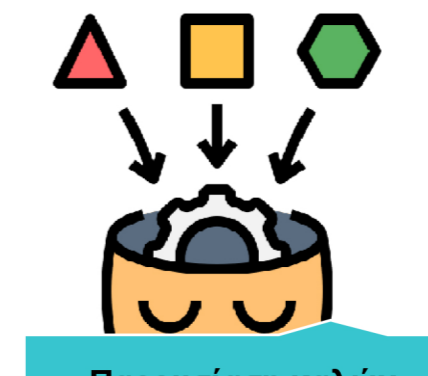
Συν-διαμόρφωση πολιτιστικών διαδρομών

Καταιγισμός ιδεών

Συλλογικός περίπατος

Παρουσίαση καλών πρακτικών

Οραματισμός

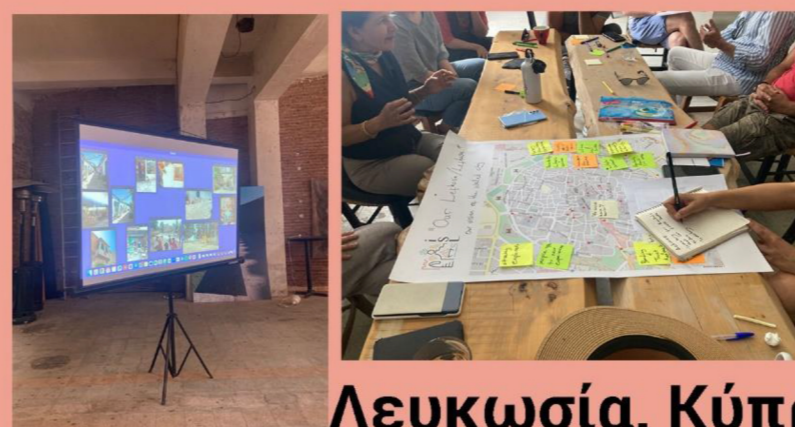
Διάγραμμα 1. Μέθοδοι και εργαλεία συμμετοχικού σχεδιασμού εργαστηρίων ISL σε νησιωτικές περιοχές

Εργαστήριο συν-σχεδιασμού μεθοδολογίας

Λέρος, Ελλάδα

Λευκωσία, Κύπρος

Σαρδηνία, Ιταλία

Συμπεράσματα

Μέσω του έργου ISL γίνεται αντιληπτή η επιτακτική ανάγκη αλλαγής του τρόπου διαμόρφωσης των τουριστικών μοντέλων των προορισμών, η ανάγκη σύνδεσης των διαδικασιών με τις ανάγκες και επιθυμίες των τοπικών φορέων και πολιτών ιδίως στις νησιωτικές περιοχές, όπου φαινόμενα υπερτουρισμού και υποβάθμισης εμφανίζονται με μεγαλύτερη ευαισθησία και ένταση.

Το έργο αποτελεί συνεργασία 4 εταίρων από 4 χώρες και χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Erasmus +.

Cocreation Foundation

commonsplace

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Βιβλιογραφία

- Wenger-Trayner, E. and Wenger-Trayner, B. (2015). An introduction to communities of practice: a brief overview of the concept and its uses.
- Koutsi, D., Desogus, G., Flade, K., Garau, C., Gezer, H., Hörster, S., ... & Tsadari, S. (2023). Building Island Communities of Practice for Achieving Local Sustainable Cultural Tourism Objectives. In: Gervasi et al, International Conference on Computational Science and Its Applications (pp. 321-333). Cham: Springer Nature Switzerland.
- European Commission, (2022). Transition pathway for tourism published today.

2^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Κατανοώντας και αλλάζοντας την πόλη:
 Δημόσιος Χώρος & Περιβάλλον
 Ανισότητες & Δημοκρατία

<https://www.participatorylab.org/>